

มองภาพเศรษฐกิจและการเมืองโลกปี 2565...ยังเคลือบแคลงด้วยหลายปัจจัยเสี่ยง

โดย นางขวัญใจ เตชเสนสกุล

ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ย่างเข้าสู่ไตรมาสสุดท้ายของปี 2564 เศรษฐกิจโลกมีภาพการฟื้นตัวที่ชัดเจนขึ้นหลังจากหดตัวรุนแรงในปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม โจทย์และความท้าทายสำคัญของทุกประเทศทั่วโลกคงหนีไม่พ้นกับการรับมือกับวิกฤต COVID-19 ในรูปแบบ 3V นั่นคือ 1) **Variant** ซึ่งเป็นการรับมือกับเชื้อไวรัสกลายพันธุ์ที่ระบาดอย่างรวดเร็วและรุนแรง 2) **Vaccine** ซึ่งทั่วโลกต้องเร่งระดมฉีดวัคซีนให้มากและเร็วเพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่และจำนวนผู้เสียชีวิต และ 3) **Vulnerability** ซึ่งเป็นการเฝ้าระวังกลุ่มเปราะบางจากผลกระทบของ COVID-19 โดยเฉพาะผู้ประกอบการ SMEs และแรงงานในภาคบริการ

เมื่อมองปี 2565 ที่กำลังจะมาถึง แม้สถานการณ์ COVID-19 โดยรวมมีแนวโน้มฟื้นตัวต่อเนื่องและฉายให้เห็นภาพแห่งความหวัง หลายประเทศเริ่มกลับมาเปิดเมืองและกลับสู่วิถีชีวิตตามปกติจากแรงหนุนของการเร่งฉีดวัคซีน อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจและการเงินโลก รวมถึงสถานการณ์การเมืองโลกยังแฝงไปด้วยความผันผวนและความไม่แน่นอน และต้องติดตามในปี 2565 ดังนี้

- **การปรับทิศทางนโยบายการเงินของสหรัฐฯ** เป็นที่แน่ชัดแล้วว่าธนาคารกลางสหรัฐฯ (Fed) ได้ส่งสัญญาณจะเริ่มปรับลดวงเงิน QE (QE Tapering) ในช่วงปลายปี 2564 ให้สอดคล้องกับภาพรวมเศรษฐกิจสหรัฐฯ ที่มีโมเมนตัมการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ Fed ยังปรับเพิ่มคาดการณ์เศรษฐกิจสหรัฐฯ ปี 2565 และ 2566 เป็นขยายตัว 3.8% และ 2.5% ตามลำดับ ขณะเดียวกันก็ได้ส่งสัญญาณการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายในปี 2565 ซึ่งเร็วขึ้นจากเดิมที่คาดว่าจะปรับขึ้นในปี 2566 ทั้งนี้ การปรับทิศทางนโยบายการเงินดังกล่าวอาจส่งผลให้เศรษฐกิจและตลาดการเงินโลกเผชิญความผันผวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยของสหรัฐฯ ที่อยู่ในช่วงขาขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อ การเคลื่อนไหวของตลาดเงินตลาดทุนโลก โดยเงินทุนมีแนวโน้มไหลกลับสหรัฐฯ มากขึ้นเพื่อแสวงหาผลตอบแทนที่สูงกว่า ซึ่งจะทำให้เงินดอลลาร์สหรัฐมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในทางกลับกันก็จะเป็นปัจจัยกดดันให้สกุลเงินประเทศตลาดเกิดใหม่อ่อนค่าลง

- **แผนการปรับขึ้นภาษีครั้งใหญ่ของสหรัฐฯ** ปัจจุบันนักลงทุนเริ่มมีความกังวลต่อความเป็นไปได้ที่สหรัฐฯ จะเริ่มปรับขึ้นอัตราภาษีภายใต้แผนนโยบาย Made in America Tax Plan ของประธานาธิบดีโจ ไบเดน ซึ่งรวมการปรับขึ้นอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลจาก 21% เป็น 28% อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับผู้ที่มีรายได้มากกว่า 4 แสนดอลลาร์สหรัฐต่อปี จาก 37% เป็น 39.6% และอัตราภาษีกำไรจากการลงทุนสำหรับนักลงทุนที่มีรายได้เกิน 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี จาก 20% เป็น 39.6% อย่างไรก็ตาม เป็นที่คาดว่าหากสหรัฐฯ ปรับขึ้นอัตราภาษีตามแผนดังกล่าว แม้จะทำให้รายได้ภาครัฐเพิ่มขึ้นและสามารถนำเงินไปลงทุนในโครงการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว แต่ในทางกลับกันจะส่งผลกระทบต่อผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนในสหรัฐฯ อย่างมีนัยสำคัญ โดยนักวิเคราะห์คาดว่าหากมีการปรับขึ้นอัตราภาษีตามแผนของประธานาธิบดีไบเดน จะทำให้ผลกำไรเฉลี่ยต่อหุ้นของบริษัทจดทะเบียนใน S&P 500 ลดลงถึง 7% ในปี 2565

- **ความกังวลต่อภาวะ Stagflation** หรือภาวะที่เศรษฐกิจยังซบเซาแต่อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับสูง โดย IMF ได้ออกมาเตือนถึงโอกาสที่จะเกิดภาวะ Stagflation โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ที่ต้องเผชิญภาวะราคาพลังงานปรับขึ้นอย่างรวดเร็วและส่งผลต่อเนื่องไปยังราคาสินค้าที่เกี่ยวข้อง ขณะที่เศรษฐกิจเพิ่งเริ่มคลี่คลายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้การจ้างงานและกำลังซื้อในประเทศยังฟื้นตัวไม่เต็มที่

ทั้งนี้ การเกิดภาวะดังกล่าวย่อมส่งผลเสียต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ และทำให้การใช้มาตรการทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านการเงินและการคลังทำได้ลำบากขึ้น

- **จับตาสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีนรอบใหม่** ในยุคของประธานาธิบดีไบเดน สงครามการค้ากับจีนยังเดินหน้าต่อไป แต่รูปแบบจะเปลี่ยนไป โดยสหรัฐฯ จะใช้เครื่องมือภายใต้กฎกติกาการค้าโลกของ WTO รวมถึงการหาพันธมิตรในเวทีการค้าโลก เพื่อกดดันให้จีนต้องปรับปรุงกฎเกณฑ์และมาตรฐานต่างๆ ให้เป็นสากล และมีการแข่งขันที่เป็นธรรมมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น หากพิจารณาแนวโน้มนโยบายและการออกกฎหมายต่างๆ ของประธานาธิบดีไบเดนในช่วงที่ผ่านมาพบว่าสงครามการค้ารูปแบบใหม่กับจีนมีแนวโน้มจะเข้มข้นมากขึ้น สะท้อนได้จากการออก EAGLE Act และ Strategic Competition Act ซึ่งเป็นกฎหมายที่เน้นรักษาความเป็นผู้นำของสหรัฐฯ และถ่วงดุลอำนาจจีน โดยสร้างกฎเกณฑ์และกฎระเบียบที่คุ้มครองด้านการค้า การลงทุน และสิทธิมนุษยชน รวมถึงด้านเทคโนโลยี ให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดสงครามการค้าเต็มรูปแบบในระยะข้างหน้า ล่าสุดสหรัฐฯ เรียกร้องจีนให้เร่งปฏิบัติตามข้อตกลงการค้าเฟสแรกที่ทำไว้ในสมัยอดีตประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ที่กำหนดให้จีนต้องซื้อสินค้าจากสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นเป็นมูลค่า 2 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในระยะเวลา 2 ปี แต่ปัจจุบันจีนซื้อสินค้าสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นเพียง 1.24 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จึงต้องติดตามท่าทีของสหรัฐฯ อย่างใกล้ชิดว่าจะยอมผ่อนปรนหรือไม่อย่างไร เนื่องจากเป็นช่วงเวลาทั่วโลกเผชิญวิกฤต COVID-19 หรือจะดำเนินมาตรการตอบโต้ ซึ่งท่าทีของสหรัฐฯ ในครั้งนี้อาจสะท้อนทิศทางการเจรจาข้อตกลงการค้าเฟส 2 กับจีนในระยะข้างหน้า

- **อนาคตของเยอรมนีและสหภาพยุโรปหลังสิ้นสุดยุคของนายกรัฐมนตรี Angela Merkel** ประเด็นการเมืองโลกที่ต้องจับตามองหลังจากนี้ คงหนีไม่พ้นเรื่องดุลอำนาจในสหภาพยุโรป (EU) ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปหลังนาง Angela Merkel ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของเยอรมนีต่อเนื่อง 4 สมัย เป็นเวลาถึง 16 ปี ตัดสินใจไม่ลงสมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นสมัยที่ 5 ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อเดือนกันยายนที่ผ่านมา นับเป็นการปิดฉากผู้นำหญิงที่ทรงอิทธิพลที่สุดคนหนึ่งของโลก ทั้งนี้ การสิ้นสุดยุคของนายกฯ Merkel นอกจากจะมีนัยยะต่อสถานการณ์ทางการเมืองในเยอรมนีแล้ว ยังมีนัยยะต่อทิศทางของ EU ในระยะข้างหน้าอีกด้วย

- **นัยยะต่อเยอรมนี** การเลือกตั้งครั้งนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเยอรมนี หลังจากพรรค SPD นำโดยนาย Olaf Scholz รองนายกรัฐมนตรีของเยอรมนี เจือนชนะชั่วคราวอย่างพรรค CDU/CSU ของนาง Merkel ส่งผลให้นาย Scholz มีโอกาสขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหากสามารถจัดตั้งรัฐบาลผสมได้สำเร็จ อย่างไรก็ตาม กระบวนการจัดตั้งรัฐบาลผสมอาจเผชิญความยุ่งยากและต้องใช้เวลาในการเจรจากันอีกหลายเดือน เนื่องจากไม่มีพรรคใดได้เสียงข้างมากอย่างเด็ดขาด ทำให้ทั่วโลกต่างจับตามองว่าท้ายที่สุดแล้วใครจะเป็นผู้รับไม้ต่อจากนาง Merkel ในการกำหนดทิศทางนโยบายและการดำเนินบทบาทของเยอรมนีในเวทีโลก

- **นัยยะต่อ EU** การสิ้นสุดยุคของนายกฯ Merkel ทำให้หลายฝ่ายมองว่าดุลอำนาจใน EU อาจเปลี่ยนไปซึ่งที่ผ่านมาด้วยขนาดเศรษฐกิจของเยอรมนีที่ใหญ่ที่สุดใน EU ทำให้เยอรมนีมีสถานะเป็นพี่ใหญ่ของ EU ขณะที่นายกฯ Merkel ก็เปรียบเสมือนผู้นำ EU และมีบทบาทหลักในการนำ EU พันฝ่าวิกฤตหลายครั้งไม่ว่าจะเป็นวิกฤตการเงินโลก (Hamburger Crisis) วิกฤตหนี้สาธารณะ และวิกฤต COVID-19 อย่างไรก็ตาม บรรดานักวิเคราะห์มองว่ามีความเป็นไปได้ที่ประธานาธิบดี Emmanuel Macron ของฝรั่งเศส จะก้าวขึ้นมามีบทบาทในการกำหนดทิศทางของ EU มากขึ้น ซึ่งในช่วงวิกฤต COVID-19 ประธานาธิบดี Macron ถือว่ามีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ EU บรรลุข้อตกลงจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูเศรษฐกิจ จึงถือเป็นความท้าทายของนายกรัฐมนตรีคนใหม่ของเยอรมนีในการรักษาบทบาทผู้นำ EU โดยเฉพาะเมื่อผู้ที่ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำในรัฐบาลผสม

ซึ่งทำให้โอกาสในการแสดงบทบาทผู้นำเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น เนื่องจากไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาดจากความคิดเห็นที่แตกต่างของพรรคร่วมรัฐบาล

- **ปี 2565 ปีแห่งการเลือกตั้ง** ปี 2565 จะเป็นปีที่มีการเลือกตั้งครั้งสำคัญใน 30 ประเทศทั่วโลก ทั้งในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วและกลุ่มประเทศตลาดใหม่ ครอบคลุมตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งประธานาธิบดี และการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าบรรดาผู้นำและพรรคการเมืองที่อยู่ในตำแหน่งในบางประเทศ จะเผชิญกับความท้าทายในศึกการเลือกตั้งในปี 2565 จากความรู้สึกต่อต้านและความไม่พอใจของประชาชน อันเป็นผลจากปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากวิกฤต COVID-19 สำหรับประเทศสำคัญที่จะมีการเลือกตั้งในปี 2565 และได้รับความสนใจเป็นวงกว้าง อาทิ

- **เกาหลีใต้** ประธานาธิบดี Moon Jae-in จะไม่สามารถลงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญเกาหลีใต้กำหนดให้ประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งได้เพียงสมัยเดียว (วาระ 5 ปี) โดยต้องจับตาดูว่าพรรค Democratic ของประธานาธิบดี Moon จะสามารถรักษาตำแหน่งประธานาธิบดีไว้ได้หรือไม่ เนื่องจากจะมีผลต่อการสานต่อนโยบาย ประนีประนอมกับเกาหลีเหนือ ซึ่งนักวิเคราะห์มองว่าหากประธานาธิบดีคนใหม่มาจากพรรคแนวอนุรักษ์นิยม อาจเปลี่ยนเกาหลีใต้ไปสู่ท่าทีที่แข็งกร้าวกับเกาหลีเหนือ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความตึงเครียดระหว่างสองประเทศ

- **ฟิลิปปินส์** ปัจจุบันคะแนนนิยมของประธานาธิบดี Rodrigo Duterte ยังอยู่ในระดับสูง แม้ฟิลิปปินส์ต้องเผชิญกับวิกฤต COVID-19 ที่รุนแรง ทำให้หลายฝ่ายเชื่อว่านาง Sarah Duterte บุตรีของประธานาธิบดี Duterte ที่ตัดสินใจลงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีแทนนาย Duterte ที่ไม่สามารถลงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีสมัยที่ 2 ตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญฟิลิปปินส์ มีโอกาสที่จะได้รับชัยชนะ ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าในสมัยของประธานาธิบดี Duterte ความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับสหรัฐฯ ค่อนข้างเห็นห่าง ขณะที่ฟิลิปปินส์มีการกระชับความสัมพันธ์กับจีนมากขึ้น ทำให้ผลการเลือกตั้งครั้งนี้อาจมีนัยยะต่อการเมืองระหว่างประเทศได้

- **ฝรั่งเศส** ประธานาธิบดี Macron จะลงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นสมัยที่ 2 ขณะที่ล่าสุดผลสำรวจความคิดเห็นประชาชนในฝรั่งเศสบ่งชี้ว่าประธานาธิบดี Macron มีโอกาสได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง แต่คะแนนของผลสำรวจไม่ได้ทิ้งห่างคู่แข่งคนสำคัญอย่างนาง Marine Le Pen ที่มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น โดยความนิยมของประธานาธิบดี Macron มีปัจจัยสนับสนุนสำคัญจากการประกาศแผนกระตุ้นเศรษฐกิจวงเงิน 1 แสนล้านยูโร (ราว 4% ของ GDP) เพื่อบรรเทาผลกระทบจาก COVID-19 รวมถึงการขยายเวลาการใช้แผนช่วยเหลือการจ้างงาน (Furlough Scheme) เป็น 2 ปี โดยจะสิ้นสุดในเดือนมิถุนายน 2565

- **สหรัฐฯ (การเลือกตั้งกลางเทอม)** การเลือกตั้งกลางเทอมของสหรัฐฯ เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาองเกรสทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา รวมถึงการเลือกตั้งผู้ว่าการมลรัฐ ซึ่งการเลือกตั้งกลางเทอมที่กำหนดจัดขึ้นในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2565 จะเป็นบททดสอบสำคัญว่าชาวอเมริกันพอใจในผลงานของพรรคเดโมแครตภายใต้การนำของประธานาธิบดีไบเดนหรือไม่ ซึ่งหากพรรคเดโมแครตยังสามารถครองเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรได้ ก็จะทำให้การผลักดันร่างกฎหมายต่างๆ ผ่านสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปอย่างราบรื่น แต่ในทางกลับกันหากสูญเสียเสียงข้างมากให้กับพรรคริพับลิกัน ก็จะทำให้การผ่านร่างกฎหมายต่างๆ เผชิญข้อจำกัดมากขึ้นอย่างที่เคยเกิดขึ้นในสมัยอดีตประธานาธิบดีทรัมป์

จะเห็นได้ว่าสถานการณ์เศรษฐกิจและการเมืองโลกมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยในหลายด้าน โดยเฉพาะจากทิศทางตลาดเงินตลาดทุน และอัตราแลกเปลี่ยนที่จะเผชิญความผันผวนมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการต้องติดตามสถานการณ์โลกอย่างใกล้ชิด และเตรียมพร้อมรับมือกับความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในมิติต่างๆ ได้อย่างทัน่วงที

Disclaimer : ข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด